

**MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ
INSTITUT CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ**

ZÁVĚREČNÁ PRÁCE

BRNO 2017

MGR. MARTINA ČECHOVÁ

Mendelova univerzita v Brně
Institut celoživotního vzdělávání

Mezipředmětové vztahy písemné
a elektronické komunikace
Závěrečná práce

Konzultant práce:
Ing. Lenka Danielová, Ph.D.

Vypracovala:
Mgr. Martina Čechová

Brno

**Na této stránce bude vložen originální formulář Zadání bakalářské práce.
Vystavený, podepsaný a orazítkovaný formulář Vám připraví vedoucí
bakalářské práce před jejím svázáním.**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci na téma **Mezipředmětové vztahy písemné a elektronické komunikace** vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Brně 28. února 2017

Abstrakt

Závěrečná práce se zabývá mezipředmětovými vztahy a průřezovými tématy písemné a elektronické komunikace. Zaměřuji se v ní především na vazby mezi písemnou a elektronickou komunikací a českým jazykem a literaturou a ukazuji, jak lze těchto vztahů využít nejen ve výuce, ale hlavně při přípravě na novou maturitní zkoušku. V teoretické části analyzuji danou problematiku v dostupných pedagogických dokumentech a srovnávám ji s vlastní pedagogickou zkušeností. Dále pak srovnávám proměnu nejen časové dotace obou předmětů, ale hlavně změnu profilové a společné části maturitní zkoušky v důsledku tzv. nové maturity. V praktické části ukazuji na základě vytvořených pracovních listů, že lze nalézt souvislost mezi písemnostmi probíranými v písemné a elektronické komunikaci a mezi jakýmkoli uměleckým literárním textem.

Klíčová slova

Mezipředmětové vztahy, písemná a elektronická komunikace, pracovní list, maturitní zkouška, pedagogické dokumenty, průřezová témata

Abstract

Final assignment deals with inter-subject relations and cross-sections topics of written and electronic communication. I concentrate mainly on the relations between written and electronic communication and the Czech language and literature and I present that it is possible to use this relations not only during education, but also for the preparation of New Maturita (The School Leaving Examination). In the theoretical part I analyze this argument in the available pedagogical documents and compare it with my personal pedagogical experience. Furthermore, I compare the transformation of time support, but mainly the change of profile and common Maturita (The School Leaving Examination) as the consequence of so called New Maturita. In practical part I present, based on the prepared worksheets, that it is possible to find relations between documents of written and electronic communication and any artistic literary text.

Keywords

Inter-subject relations, written and electronic communication, worksheet, Maturita (The School Leaving Examination), pedagogical documents, cross-sections topics

Obsah

1	ÚVOD	7
2	CÍLE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	8
3	SOUČASNÝ STAV ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	9
3.1	Mezipředmětové vztahy PEK.....	9
3.1.1	PEK a průřezová témata.....	10
3.1.2	PEK a ČJL.....	11
3.2	Mezipředmětové vztahy a vazby u maturitních zkoušek.....	12
3.2.1	PEK a ČJL u maturitních zkoušek	12
3.2.2	Proměny hodin PEK a praktické maturitní zkoušky	13
4	PRAKTICKÁ ČÁST	15
4.1	Vybrané pracovní listy.....	15
4.2	Jak vytvořit pracovní list.....	16
4.2.1	Molièrův Lakomec.....	17
4.2.2	Kytice Karla Jaromíra Erbena	19
5	ZÁVĚR	23
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	24
7	PŘÍLOHY	26
A	Obecná struktura ústní zkoušky.....	28
B	Výňatky k Lakomci.....	30
D	Výňatky ke Kytici.....	31
E	Struktura ústní zkoušky ke Kytici.....	32
F	Předtisk se svislými odvolacími údaji.....	33

1 ÚVOD

Nikdo z nás nežije izolovaně. Jsme obklopeni lidmi, kteří nás formují, ochraňují, dokáží nám zlepšit náladu, pomoci v náročných životních situacích, zkrátka nás ovlivňují, ať už kladně nebo záporně. Mezilidské vztahy jsou velmi složité a propletené. Přesto má mnoho lidí pocit, že se v této problematice natolik vyzná, že může radit ostatním. Správně komunikovat a jednat s lidmi ale neumíme hned, postupně se této dovednosti učíme a zdokonalujeme ji po celý svůj život.

Složité a propletené jsou i vztahy mezi jednotlivými vyučovacími předměty. Některé spolu souvisejí méně, jiné více, obecně lze říci, že se všechny podílejí na vzdělávání, ale liší se svým obsahem, formou a metodami. Propojování informací z jednotlivých předmětů a pochopení vzájemných souvislostí činí žákům nemalé problémy a potřebují pomoc zkušeného pedagoga. Myslím si, že vzájemná kooperace vyučujících písemné a elektronické komunikace a českého jazyka a literatury pomůže zkvalitnit výuku obou předmětů a zároveň dokáže žáky lépe připravit na maturitní zkoušky, kde je stěžejní práce s texty v českém i cizím jazyce.

V teoretické části závěrečné práce nejprve vysvětlují pojmy mezipředmětové vztahy a průřezová témata a poté se věnují konkrétním mezipředmětovým vztahům písemné a elektronické komunikace. Nakonec se snažím ukázat vazby mezi písemnou a elektronickou komunikací (PEK) a českým jazykem a literaturou (ČJL), kterých lze využít také u maturitní zkoušky. V praktické části popisují, jak si vytvářím pracovní listy k ústní části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury a jak se při jejich tvorbě inspiroji právě mezipředmětovými vztahy mezi PEK a ČJL. Každý jednotlivý pracovní list obsahuje dvě strany, na první straně se vyskytují výňatky z uměleckého literárního díla a neuměleckého textu (jakékoli písemnosti), na straně druhé nalezneme strukturu ústní zkoušky.

2 CÍLE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Mým hlavním cílem je dokázat, že lze využít mezipředmětových vztahů písemné a elektronické komunikace a českého jazyka nejen při výuce, ale i u maturitní zkoušky na odborných školách ekonomického zaměření.

Cílem teoretické části závěrečné práce je shrnout poznatky o mezipředmětových vztazích a termínech s nimi souvisejících a díky tomu ukázat význam mezipředmětových vztahů a průřezových témat pro výuku, pro maturitní zkoušku, ale i pro život.

Prvním cílem praktické části práce je vytvořit konkrétní ukázky pracovních listů pro ústní část maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury a při jejich tvorbě využít mezipředmětových vztahů mezi písemnou a elektronickou komunikací a českým jazykem a literaturou. Dalším mým cílem je navrhnout jakýsi návod, jak postupovat při výběru jednotlivých ukázek a sestavování struktury ústní zkoušky, aby byl případný zájemce schopný vytvářet podobným způsobem pracovní listy vlastní.

3 SOUČASNÝ STAV ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

Pojem mezipředmětové vztahy nalezneme již v Pedagogickém slovníku z konce minulého století. Na začátku století současného, 21., se tento termín z obecně pedagogické a didaktické literatury téměř vytrácí a setkáváme se spíše s pojmy interdisciplinární a transversální vztahy (Hudecová, 2004). Ani jedno z modernějších synonym ale není příliš konkrétní, a tak se autoři postupně vracejí k zavedenému pojmu mezipředmětové vztahy.

Již zmiňovaný Pedagogický slovník je např. charakterizuje jako vzájemné souvislosti mezi jednotlivými předměty, chápání příčin a vztahů přesahující předmětný rámec, prostředek mezipředmětové integrace (Průcha, 2003, s. 124). Jako začátek každé integrace chápe mezipředmětové vztahy i Mgr. Alena Rakoušová (2011, s. 15-16), která navazuje na myšlenky PhDr. Markéty Dvořákové o integraci jako o záměrném vytváření vzájemných vztahů mezi jednotlivými osvojovanými poznatky a vědomím vytváření mezipředmětových vztahů.

Mezipředmětovou integrací a řešením mezipředmětových vztahů na úrovni kurikula se zabývá také RVP, rámcový vzdělávací program. Tento závazný pedagogický dokument sice přímo nezmiňuje termín mezipředmětové vztahy, ale s touto problematikou je velmi úzce spjatý. Uvádí tzv. průřezová témata, což jsou vlastně témata mezipředmětová. Jde o oblasti, které jsou důležité pro život v současnosti, v 21. století, a každá škola by je měla reflektovat. RVP stanovuje 4 průřezová témata, Občan v demokratické společnosti, Člověk a životní prostředí, Člověk a svět práce, Informační a komunikační technologie (RVP, 2007, s. 3).

3.1 Mezipředmětové vztahy PEK

Písemná a elektronická komunikace je předmět, který nabízejí především střední školy ekonomického zaměření. Žáci se v něm učí ovládat klávesnici počítače 10prstovou hmatovou metodou a následně vytvářet různé druhy písemností v tištěné či elektronické podobě podle ČSN 01 6910. Časová dotace, obsah učiva v jednotlivých ročnících i samotný název předmětu se na jednotlivých školách liší, protože každá vzdělávací instituce si vytváří svůj vlastní školní vzdělávací program (ŠVP) vycházející z RVP.

RVP nově začleňuje vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích a základní ekonomické vzdělávání do všeobecného vzdělávání, i když byly dosud řazeny pouze do odborných vyučovacích předmětů. Reflektuje tak proměnu společnosti a náro-

ky kladené na člověka v soudobé společnosti. Obsah vzdělávání je v RVP koncipován nadpředmětově podle vzdělávacích oblastí a obsahových okruhů. Setkáme se zde se vzděláváním jazykovým, společenskovedním, přírodovědným, matematickým, estetickým, vzděláváním pro zdraví a v informačních a komunikačních technologiích, s písemnou a ústní komunikací, dále pak s obsahovými okruhy podnik, podnikové činnosti, řízení podniku; finance, daně, finanční trh; tržní ekonomika, národní a světová ekonomika. (RVP, 2007, s. 54) Celý RVP usiluje o funkční propojení teorie a praxe a nácviku praktických dovedností.

Právě PEK je předmětem, v němž se teorie s praxí propojuje neustále. Získané poznatky, dovednosti a návyky můžeme proto uplatňovat po celý život. Nalezneme zde souvislosti s výše jmenovanými oblastmi i průřezovými tématy zmiňovanými dříve. Pokud bychom chtěli jmenovat i konkrétní předměty, společná témata a pojmy objevíme hlavně ve cvičných či fiktivních firmách, ekonomice, informatice, marketingu, právu, účetnictví a účetním softwaru a samozřejmě i v českém jazyce a literatuře.

3.1.1 PEK a průřezová témata

Občan v demokratické společnosti, Člověk a životní prostředí, Člověk a svět práce, Informační a komunikační technologie, to jsou témata, které stanovuje RVP. S písemnou a elektronickou komunikací souvisejí všechna 4 témata, ale především 2 poslední.

Žijeme v demokracii, formě politického zřízení, které svým občanům umožňuje účastnit se správy a řízení státu. Jde o systém, který je založený na principu podřízení menšiny většině a který uznává svobodu a rovnost všech občanů. (Dvořák, 2008, s. 20) V demokratické společnosti máme svá práva, ale i povinnosti. Se svými žádostmi a stížnostmi se můžeme obracet na příslušné úřady. Od r. 2000 v ČR lze kontaktovat ombudsmana neboli veřejného ochránce práv. S právem souvisejí i jednoduché právní písemnosti. Pokud se nemohu zúčastnit některých jednání, ale přesto chci být informován o průběhu, mohu sepsat plnou moc a pověřit jinou osobu, aby mě zastoupila. Stejně tak se může stát, že potřebuji finanční výpomoc. I mezi přáteli či rodinnými příslušníky by se měly sepsávat dlužní úpisy, doklady o vypůjčené částce, a stvrzenky, doklady o jednotlivých splátkách či zaplacení celého dluhu.

I v souvislosti se životním prostředím můžeme najít paralelu. Záleží jen na nás, zda oznámíme, že jsme objevili černou skládku, znečištěné pískoviště pro malé děti, zvířata, která nedostávají potřebnou péči aj. Můžeme požádat o prošetření a zjištění hluchosti a prašnosti okolí našeho domu i kvality pitné vody, kterou používáme.

PEK řeší také písemnosti související s uzavíráním a ukončováním pracovního poměru. To, jestli získám zaměstnání nebo se alespoň dostanu do užšího kola výběrového

řízení, závisí hlavně na tom, jestli zaujme můj životopis a motivační dopis nebo žádost o místo. Jistě je také výhodné znát náležitosti pracovní smlouvy, dohody o pracovní činnosti a dohody o provedení práce. Žádný ze zájemců o pracovní poměr nebo brigádu by rozhodně neměl nastoupit bez podpisu některého ze zmíněných dokumentů. V průběhu zaměstnání pak může na základě konkrétních situací žádat nadřízené o úpravu pracovní doby, povolení studia při zaměstnání atd. Pokud mu zaměstnání nevyhovuje, nebo najde výhodnější uplatnění, má právo pracovní poměr ukončit. Písemná a elektronická komunikace učí žáky rozlišovat mezi okamžitým ukončením pracovního poměru, skončením pracovního poměru ve zkušební době, rozvázáním pracovního poměru dohodou a výpovědí. Tento předmět ukazuje žákům, jak vytvořit personální písemnosti, z pozice zaměstnance i zaměstnavatele. Žáci se dále seznamují s písemnostmi při organizaci a řízení podniku. (ŠVP, 2015)

Písemnosti, které jsem zmiňovala, vytváříme na počítači, abychom je snáze upravili, aktualizovali, uložili a archivovali. Některé dopisy tiskneme a vlastnoručně podepisujeme, aby byly platné, některé můžeme posílat elektronicky a komunikaci tak urychlit. Elektronicky dnes můžeme vyplňovat různé typy formulářů a přihlašovat se na mnohé akce, školení, objednat se k lékaři i na úřad. Důležité je také umět nalézt správné informace o adresátech, zaměstnavatelích, úřadech a příslušných úřednicích. V elektronické podobě existuje mnoho důležitých dokumentů a zákonů, např. pravopisná pravidla, nový občanský zákoník, dokonce i Ústava ČR. Informační a komunikační technologie, poslední z průřezových témat, je tak s písemnou a elektronickou komunikací spjata velmi úzce.

3.1.2 PEK a ČJL

Písemná a elektronická komunikace má s českým jazykem a literaturou mnoho společného. Oba předměty se zaměřují na komunikativní kompetenci, schopnost vyjadřovat se v písemné i ústní formě v různých učebních, pracovních i životních situacích. (RVP, 2007, str. 7) Písemná a elektronická komunikace zahrnuje psaní 10prstovou hmatovou metodou podle typografických pravidel i tvorbu písemností obchodních, personálních, úředních, právních i jiných. Český jazyk a literatura obsahuje složku literární a literárněhistorickou, jazykovou a jazykovědnou, dále pak stylistickou. V obou předmětech jde o vytváření smysluplných textů podle pravidel pravopisu, stylistiky i typografie.

Zvládnutí pravidel českého pravopisu dokazuje žák v jakémkoli písemném projevu, referátu, seminární práci i opakování v každém jednotlivém předmětu. Stejně tak ovládnutí typografických pravidel z PEK by měl žák využít v každé písemnosti, kterou bude vytvářet. Bohužel žáci mají často pocit, že na pravopisná pravidla si mají dávat

pozor pouze v ČJL a na typografická pouze v PEK. Pokud ale uvidí spolupráci mezi jednotlivými pedagogy, můžeme jejich přístup ovlivnit a snad i změnit.

Při změně přístupu a myšlení jednotlivých žáků a vyučujících hrají velkou úlohu také učební pomůcky, především učebnice, případně pracovní sešity a listy. Zatímco učebnice a odborné publikace pro písemnou a elektronickou komunikaci (Drábová, 2014) a obchodní korespondenci často zahrnují ve svých textech i cvičeních pasáže týkající se pravopisu a stylistiky (Drábová, Valešová, 2006), v učebnicích pro výuku českého jazyka je situace jiná. Např. Český jazyk v kostce od M. Sochrové vychází již mnoho let, ale ve všech verzích nalezneme chybný vzor objednávky.

3.2 Mezipředmětové vztahy a vazby u maturitních zkoušek

Maturitní zkoušku jako jeden ze způsobů ukončení středního vzdělávání upravuje školský zákon. Maturitní zkouška se skládá z části společné a profilové. Společná část zahrnuje zkoušku z českého jazyka a literatury a z cizího jazyka nebo matematiky. Zkoušky mají formu písemnou a ústní. Písemná část je neveřejná, ústní veřejná.

Profilová část maturitní zkoušky je zaměřena na vědomosti a dovednosti z oblasti odborného vzdělání. Může mít formu vypracování maturitní práce a její obhajoby, ústní zkoušky, písemné zkoušky, praktické zkoušky nebo jejich kombinací. Nabídku povinných zkoušek, délku a způsob jejího konání stanovuje ředitel školy. (Školský zákon č. 561/2004 Sb. s účinností od 1. 1. 2017)

Z předchozích řádků vyplývá, že pevně stanovené jsou písemné formy společné části maturitní zkoušky, didaktické testy a písemné práce z jazyka. Vyučující a ředitelé škol mohou částečně ovlivnit ústní formu společné maturitní zkoušky, ale hlavně její profilovou část. Tady vidím velkou příležitost pro mezipředmětové vztahy a vazby.

3.2.1 PEK a ČJL u maturitních zkoušek

Písemná a elektronická komunikace je součástí profilové části maturitní zkoušky na naší škole, obchodní akademii. Žáci zde prokazují znalosti a dovednosti práce s různými počítačovými programy a účetními softwary, vytvářejí písemnosti se správnou formální úpravou, ideálně i bez pravopisných chyb a stylistických neobratností. Žádoucí je vhodná kombinace poznatků ze školy a odborné praxe.

Český jazyk a literatura je součástí společné části maturitní zkoušky a od roku 2011 se skládá z didaktického testu, písemné práce a ústní zkoušky. (Doronská, 2011) Didaktický test zahrnuje úlohy z jazyka a na rozdíl od roku 2011 i z literatury. (Adámková, 2016) Stěžejní jsou čtenářské dovednosti, práce s textem a jeho porozumění. Písemná zkouška umožňuje žákům vybírat 1 téma a příslušný stylistický útvar z 10 vari-

ant. (Katalog požadavků zkoušek společné části maturity, 2014). V letošním roce budou nově opravovat písemné práce hodnotitelé, kteří nejsou zaměstnanci příslušných škol. (Maturitní zpravodaj č. 39, 2016) Od 1. října 2017 budou maturanti volit už jen ze 6 zadání. (Maturitní vyhláška č. 177/2009 Sb.) Revizí prošla i ústní zkouška, ale její podstata se nemění, pouze se zpřesňuje a konkretizuje. Žáci ukazují své komunikativní dovednosti a orientaci v textech jim známým i neznámým. Známé texty jsou součástí 20 přečtených knih, které si vybrali ze školního kánonu. Každý maturant má povinnost odevzdat svůj konkrétní seznam přečtených titulů nejpozději do 31. března příslušného roku. (Maturitní zpravodaj č. 39, 2016) Na základě seznamů sestavuje či aktualizuje pověřený zaměstnanec tzv. pracovní listy, důležitou a nedílnou součástí ústní maturitní zkoušky.

Pracovní listy obsahují výňatky z děl uměleckých a neuměleckých, k nimž se vztahuje obecná či konkrétnější struktura otázek. Jednotlivé listy mohou vytvářet přímo vyučující, nebo je lze stáhnout z tzv. bank pracovních listů vytvořených Centrem. (Maturitní vyhláška č. 177/2009 Sb.) Doporučovala bych kombinaci obou variant. Inspirovala bych se uměleckým textem a neumělecký text bych vytvořila ve spolupráci s ostatními kolegy. Myslím si, že bude přínosné pro studenty, ostatní vyučující i návštěvy z jiných škol, když uvidí a uslyší souvislosti a vazby mezi obecně známými literárními díly a specifickými informacemi pro daný obor a budoucí profesi.

3.2.2 Proměny hodin PEK a praktické maturitní zkoušky

Nová maturitní zkouška, která byla poprvé realizována na jaře 2011, změnila nejen výuku jazyků a matematiky, ale proměnila celé školní výukové programy. Je pochopitelné, že ředitelé škol chtějí, aby u maturitních zkoušek uspělo co nejvíce žáků a navyšují kvůli tomu hodinové dotace maturitních předmětů. Méně pochopitelné už ale je, pokud se na odborných školách navyšují hodiny předmětům všeobecným a hodiny odborných předmětů se snižují.

To se stalo u nás. Český jazyk a literatura s 3hodinovou týdenní dotací v každém ročníku z r. 2011, má v současné době ve 3. ročníku 4hodinovou týdenní dotaci a v ročníku maturitním dokonce 5hodinovou. Písemná a elektronická komunikace, dříve obchodní korespondence, ve 3. i 4. ročníku o hodinu přišla. (ŠVP, 2015) Je tak mnohem složitější připravit žáky na praktickou maturitní zkoušku, pokud máte k dispozici pouze 1 hodinu týdně, která může odpadnout. To je nakonec jeden z důvodů, proč PEK dostává v praktické zkoušce stále méně prostoru. Zatímco v r. 2011 vytvářeli žáci 4 písemnosti, v loňském roce 3 a letos to poprvé budou pouze 2 písemnosti. Místo chybějících dopisů žáky čeká ale ještě řešení ekonomických cvičení a test z práva.

Otázkou tedy zůstává, zda pouhé navyšování a ubírání časové dotace vyřeší situaci k všeobecné spokojenosti ředitelů, učitelů, žáků a jejich rodičů. Lepší kooperace vyučujících by mohla udělat stejnou službu, ale je to cesta mnohem složitější a rozhodně není tak rychlá.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části se zaměřuji na to, jakým způsobem lze vytvořit konkrétní pracovní list k ústní maturitní zkoušce z českého jazyka a literatury, který využívá mezi-předmětových vztahů mezi písemnou a elektronickou komunikací a českým jazykem a literaturou. Vytvořené pracovní listy korespondují s pravidly stanovenými Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV), dříve Centrem pro přípravu maturit (CER-MAT), aby jich bylo možno využít nejen v přípravné fázi, ale i při skutečné maturitní zkoušce.

Pracovní listy proto mohou sloužit ředitelům a učitelům škol převážně ekonomického zaměření, nebo škol, na nichž se vyučují předměty jako písemná a elektronická komunikace, technika administrativy a obchodní korespondence. Inspirovat se zde může ale jakýkoli vyučující, kterého zajímají mezipředmětové vztahy a vazby. Zajímavé informace zde naleznou dokonce i budoucí maturanti a jejich rodiče.

Protože je teprve únor, nemám zpětnou vazbu od vyučujících a žáků, jak se nové pracovní listy osvědčily. Čerpat tak mohu zatím pouze z vlastního pozorování z r. 2011, kdy jsem něco podobného vytvořila pro své maturanty.

4.1 Vybrané pracovní listy

Pracovní list k ústní maturitní zkoušce z českého jazyka a literatury se skládá ze tří částí. Obsahuje úryvek uměleckého textu, neuměleckého textu a více či méně rozpracovanou strukturu otázek a úkolů. Celý pracovní list se jmenuje podle názvu uměleckého literárního díla a jeho autora. (Adámková, 2016) Vybrala jsem následující témata:

- Molière – Lakomec,
- K. J. Erben – Kytice.

Rozhodla jsem se pro zpracování dvou pracovních listů, protože ve školních seznamech všech středních škol se objevují tituly jak ze světové, tak z české literatury. Žáci si pak z jednotlivých seznamů své školy vybírají 20 knih. Musejí si vybrat tituly ze čtyř oblastí, z české a světové literatury do konce 18. století, české a světové literatury do konce 19. století, světové literatury 20. a 21. století a české literatury 20. a 21. století. (Maturitní zpravodaj č. 39, 2016) Dalším mým kritériem bylo zastoupení jednotlivých literárních druhů. Žáci dávají přednost próze, přesto musí být alespoň dvěma tituly zastoupeno drama a stejně tak i poezie. (Adámková, 2016, s. 142) Vybrala jsem tedy

ukázkou dramatu a poezie. Při své pedagogické činnosti jsem také zjistila, že žáci velmi často volí knihu podle toho, zda jde o titul dodnes hraný v divadle nebo o titul, který se stal filmovou předlohou. Obě vybraná díla splňují i toto poslední kritérium.

4.2 Jak vytvořit pracovní list

Pokud chci něco smysluplně vytvořit, měla bych si rozmyslet – co chci vytvořit, proč to chci vytvořit a jakým způsobem budu danou věc realizovat. Budu vytvářet pracovní listy, které mají plnit funkci komunikační, kontrolní a integrační. (Gullach, 2014, s. 25) Na základě pracovních listů se ověřují žákovy komunikační dovednosti a schopnosti analyzovat umělecký a neumělecký text. Aby pracovní list plnil i funkci integrační, vyberu text umělecký a neumělecký tak, aby byl mezi nimi vztah, i když bude první ukáзка z oblasti literatury a druhá z oblasti písemné a elektronické komunikace.

Dále je třeba stanovit, zda budu pracovat samostatně, nebo ve skupině. Samostatná práce předpokládá znalost obou oborů, jinak je lepší pracovat ve dvojici, nebo ve skupině. Každá forma má své výhody a nevýhody. Při samostatné práci mohu pracovat kdykoli mám čas, výběr pasáží nemusím zdůvodňovat a obhajovat, práce mi tedy možná půjde tzv. rychleji od ruky, ale určitě nebude tolik zábavná.

Další fází je příprava materiálů. Mohu se sice inspirovat bankou pracovních listů, ale většinou zjistím, že vybrané pasáže mi nevyhovují, protože nesplňují integrační funkci, texty spolu vůbec nemusejí souviset a neumělecký text se písemné a elektronické komunikace týkat většinou nebude. Proto je lepší obklopit se uměleckou literaturou a publikacemi z oblasti PEK. V uměleckém textu pak vyhledávám pasáže nebo jednotlivé pojmy, které se vztahují k odbornému předmětu, který žáky připravuje na budoucí profesi, v mém případě ke konkrétním písemnostem probíraných v písemné a elektronické komunikaci. Jednotlivé nápady, příslušné strany a písemnosti si zapisuji, abych nakonec vybrala nejlepší variantu, např. aby se neopakovaly některé druhy písemností.

Pokud mám vybráno, začnu vytvářet pracovní list. Nejprve napíšu jméno autora uměleckého textu a název jeho knihy. Pak opisuji nejprve výňatek textu uměleckého (přesně a doslova) a potom text neumělecký, který mohu mírně upravit, aby více vyhovoval mým požadavkům. Na závěr vytvořím strukturu zkoušky, tj. vlastní zadání – úlohy k oběma výňatkům. Její první část se zaměřuje na analýzu uměleckého textu, zasažení výňatku do kontextu díla, na téma a motivy, časoprostor, kompoziční výstavbu, literární druh a žánr, postavy, vyprávěcí způsoby, popř. veršovou výstavbu, jazykové prostředky, tropy a figury. Druhá část se zabývá literárněhistorickým kontextem, 1–2 úlohami zaměřujícími se na autora, jeho život, co ovlivňovalo jeho tvorbu, příslušné literární směry, hledání podobných témat u jiných autorů. Třetí část souvisí s analýzou

neuměleckého textu, s hledáním souvislostí mezi výňatky, s určováním hlavní myšlenky textu, funkčního stylu, slohového postupu a útvaru, kompoziční výstavby a jazykových prostředků. (Adámková, 2016, s. 102)

Závěrem bych do několika přehledných bodů shrnula, jak postupovat při tvorbě pracovního listu k ústní části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury:

- stanovit si cíle a formy práce,
- shromáždit potřebné materiály,
- zapisovat vybrané nápady,
- vybrat nejlepší varianty,
- vytvořit část pracovního listu s vybranými ukázkami,
- vytvořit strukturu pracovního listu, zadání.

4.2.1 Molièrův Lakomec

V Lakomci se objevuje mnoho pojmů z oblasti odborných ekonomických předmětů. Najdeme tu termíny peníze, úrok, lichva, dlužní úpis. Pro PEK je nevhodnější termín dlužní úpis, což je jednoduchá právní písemnost probíraná ve 3. ročníku OA (ŠVP, 2015) a zároveň písemnost, která již není součástí praktické maturitní zkoušky. Úryvek z uměleckého textu jsem tedy již vybrala (Molière, str. 26) a nyní se zaměřím na text neumělecký, dlužní úpis. Lze doslova opsat jakýkoli příklad dlužního úpisu, lze si dlužní úpis celý vymyslet, nebo lze propojit obě varianty, inspirovat se již vytvořeným dlužním úpisem, ale trochu si jej upravit.

Jak tedy propojit umělecký text z Francie 17. století a dlužní úpis ze současné České republiky? Protože z uměleckého textu vím, že Harpagonův syn si chce půjčit určitou částku vlastně od svého otce, mohu určit jako věřitele otce a jeho syna jako dlužníka. Stejně tak mohu zachovat peněžní částku, jen upravím měnu. Pohrát si lze také s konkrétními jmény. (viz příloha) Příjmení Harpagon není pro Čechy typické, ale příjmení Lakomec nebo Lakomý se tu vyskytují.

Nyní zbývá vytvořit strukturu ústní zkoušky. Opět mám možnost využít již vypracovanou obecnou strukturu ústní zkoušky. Její nespornou výhodou je to, že ji lze použít na všechny pracovní listy (viz příloha). Samozřejmě mám i další možnost, vytvořit si osnovu zadání konkrétněji, zvlášť pro každý pracovní list (viz příloha).

Nejprve se objeví otázky a úkoly týkající se analýzy uměleckého textu. Začala bych zařazením díla k literárnímu druhu a žánru. Protože se jedná o úkol, který musí každý žák očekávat, je to tedy podle mne vhodné zahájení žákova ústního projevu, jak z hlediska psychologického, tak i didaktického. Žák se může uklidnit, že zná správnou odpověď hned na první otázku a budou se mu lépe řešit úkoly následující. Zároveň po-

stupujeme od jednoduššího ke složitějšímu a od známého k méně známému. V případě Lakomce jde o drama, konkrétně o francouzskou klasicistní komedii o pěti dějstvích.

Poté bych směřovala otázky na konkrétní výňatek. Zajímalo by mne zasazení úryvku do kontextu celého díla a analýza dané situace. Kleantes si chce vypůjčit peníze a jeho sluha mu při tom pomáhá. Kleantes se dozvídá o věřitelových podmínkách a s napětím očekává sjednanou schůzku. Úryvek nalezneme v 1. výstupu II. dějství, který pak pokračuje popisem nehorázných podmínek zatím neznámého lichváře. V dalším výstupu vyjde najevo, že věřitelem je Kleantův otec, Harpagon. Lakomec Harpagon svému synovi nic nepůjčí.

Protože v ukázce vystupují dvě postavy, chtěla bych, aby je žák charakterizoval. Dále pak, aby na základě četby celého díla vyjmenoval další postavy a uvedl jejich stručnou charakteristiku. Kleantes, Harpagonův syn, má problémy s financemi díky svému lakomému otci. Zamiloval se do chudé dívky Mariany, kterou si chce vzít, ale správně tuší nesouhlasný postoj svého otce. Otec mu už nevěstu vybral. Nezajímá ho, že věkově by se hodila spíše k němu, vždyť mu jde přeci jen o peníze, ne o blaho svých dětí. Kleantes se tedy snaží sehnat co nejvíce prostředků a plánuje útěk s Marianou (Marií). La Fleche, Čipera, Šindel nebo Štika (záleží na překladu) je Kleantův sluha. Má ho rád a chce mu pomoci. Snaží se pro něj sehnat peníze. Kvůli němu ukradne Harpagonův drahocenný poklad. Harpagon nakonec ke sňatku Kleanta s Marianou svolí, aby získal své peníze zpět. Povolí dokonce sňatek dcery Elišky s Valérem (Valeriem), když se ukáže, že Mariana a Valér jsou dětmi bohatého šlechtice, který bude obě svatby financovat.

Další úkol bych věnovala slovní zásobě výňatku. Konkrétně bych chtěla najít příklady archaismů a pokusit se je převést do současného jazyka. Archaismy jsou zastaralá slova, pro která máme již v současnosti nové pojmy. Nejtypičtějším je příklad dlužitel, dnes bychom použili slovo dlužník. Žáci mohou dále najít spojení vašeho pana otce, které se dnes již také nepoužívá, v současnosti používáme spojení Vašeho otce. Za správnou odpověď bych považovala i nalezení a opravení archaičtějšího inverzního slovosledu v některých pasážích (aby listina byla náležitě vyhotovena – aby byla listina náležitě vyhotovená). Žáci mohou zmínit také přechodník předpokládaje.

Z oblasti literárněhistorického kontextu bych chtěla zařadit Molièrovo dílo k příslušnému literárnímu směru, uvést charakteristické znaky směru a jeho současníky. Také by mne zajímalo, odkud čerpal inspiraci. Molière, vlastním jménem Jean-Baptiste Poquelin, byl herec, spisovatel a dramatik 17. století, představitel francouzského klasicismu. Klasicismus kladl důraz na rozum a řád, hledal inspiraci v antické kultuře a rozlišoval literaturu nízkého a vysokého stylu. K vysokému stylu řadíme eposy, ódy a tragédie, k nízkému hlavně komedie a bajky. K Molièrovým současníkům patřili P. Corneille, J. Racine a J. de La Fontaine. Molière se ve svých dílech inspiroval nejen

antikou (Komedie o hrnci), ale hlavně současností, kritizoval soudobou morálku a pokrytectví. Za jeho další inspirační zdroj můžeme považovat i italskou commedii dell'arte.

Konečně se dostáváme k analýze výňatku neuměleckého. Nejprve bych chtěla uvést téma textu, potom najít souvislost mezi výňatkem uměleckým a neuměleckým. Tématem textu je půjčka, syn si půjčuje od svého otce určitý finanční obnos. Otázku financí, hlavně jejich nedostatek, řeší oba texty. V obou textech nalezneme také stejnou částku. Souvislost můžeme objevit mezi příjmením Lakomý v neuměleckém textu a charakteristickým rysem hlavní postavy uměleckého díla. Jistou paralelu můžeme najít v názvu ulice Pařížská, protože děj Lakomce se odehrává v Paříži. Není ani bez zajímavosti, že Pařížská ulice v Praze je téměř synonymem pro luxus, luxusní domy i obchody.

Také mne zajímá, zda žák dokáže charakterizovat slovní zásobu textu a určit funkční styl a slohový postup. Ukázka je psána spisovným jazykem, slovní zásoba je neutrální, slova citově zabarvená se zde nevyskytují. Pojmy dluh, věřitel, právní nástupci, splátka a bezúročná půjčka jsou tzv. termíny neboli slova odborná. Protože se objevují ustálené formulace, které umožňují rychlou a jednotnou tvorbu textu, patří ukázka k funkčnímu stylu administrativnímu. Protože je zde popisována určitá skutečnost podle určitého řádu a v logickém pořadí, jedná se o slohový postup popisný.

Poslední otázku bych volila z oblasti písemné a elektronické komunikace. Nabízí se dotaz, zda by mohla být tato jednoduchá právní písemnost platná? Dlužní úpis, stejně jako ostatní jednoduché právní písemnosti, musí obsahovat místo a datum vyhotovení, ale hlavně vlastnoruční podpis, jinak doklad není platný. (Kocourková, Hochová, 2016, s. 113) Pokud zbyde čas, může žák zmínit názvy dalších jednoduchých písemností (stvrzenka, plná moc, čestné prohlášení) a pohovořit i o jejich nejčastějším formátu (A5).

4.2.2 Kytice Karla Jaromíra Erbena

Dílo Karla Jaromíra Erbena se skládá z několika částí, z nichž byly zfilmovány jen některé – Kytice, Svatební košile, Polednice, Zlatý kolovrat, Štědrý den, Vodník, Dceřina kletba. (Erben, 2001, s. 7) Ze své pedagogické praxe vím, že největší problémy mají žáci s pochopením balady Dceřina kletba, a proto se jim nejméně líbí. Název Štědrý den se zase velmi často zaměňuje za Štědrý večer. Naopak pasáže z Kytice, Svatební košile, Polednice, Zlatého kolovratu a Vodníka umějí někteří žáci nazpaměť. Pro střední školu ekonomického zaměření se mi zdá nejvhodnější Zlatý kolovrat, v němž nalezneme souvislosti se základními ekonomickými pojmy. Vidím například souvislost s výrobními faktory. Jednou z postav básně je král, který vlastní půdu, lesy i lány polí (okolo lesa

pole lán). Král si najde krásnou a pracovitou nevěstu, Dorničku. Její nevlastní sestra jí ale závidí, že bude bydlet na hradě a disponovat svým kapitálem. Proto jí ublíží a vydává se za ni.

Nyní budu hledat souvislost s písemnou a elektronickou komunikací. Při pročitání textu mě napadají písemnosti v souvislosti se svatebním obřadem – svatební oznámení, pozvání na svatbu, blahopřejný dopis a samozřejmě i různé dotazy, nabídky a objednávky. Poslední tři zmiňované písemnosti patří k obchodním dopisům, kterým věnujeme podle ŠVP téměř celý II. ročník. Objevují se i u praktické maturitní zkoušky, ale jen jejich základní varianty, tj. poptávka, nabídka, objednávka, reklamace, urgence, upomínka. Je tedy vhodné vybírat si mezi úpravou nabídky, potvrzením objednávky, dodacím listem a odpověďmi na reklamaci, urgenci a upomínku. Nakonec jsem zvolila odpověď na reklamaci. Půjde o reklamování zlatých nití, protože zlatý kolovrat bude nejspíše produkovat nitě zlaté.

Protože už mám vybraný, sestavený a zapsaný umělecký i neumělecký text (viz příloha), začnu tvořit strukturu ústní zkoušky. Opět budu vytvářet svoji vlastní, konkrétnější verzi (viz příloha). Stejně jako u Lakomce, začnu i zde přiřazením díla ke správnému literárnímu druhu. Dále mne bude zajímat literární žánr, který v knize převažuje. Kytice je příkladem poezie, je psána ve verších. Častým literárním žánrem, který se zde objevuje, je balada, lyricko-epická báseň s ponurým dějem a tragickým koncem. Zlatý kolovrat obsahuje spíše charakteristické znaky pro pohádku (šťastný konec, nadpřirozené jevy, motiv číslice 3).

Druhý úkol se týká analýzy situace vybraného textu. Třetí zasazení výňatku (Erben, 2001, s. 78) do kontextu díla. Král se z písně kolovratu dozvídá, že byl oklamán a že se neoženil se svou Dorničkou, ale s její sestrou. Jede svou nevěstu hledat do lesa a po šťastném shledání se vydávají společně na hrad. Vybraná pasáž je ze závěru básně, následuje už jen svatba zamilovaného páru a potrestání obou provinilých žen. Pokud budeme řešit Zlatý kolovrat v kontextu celého díla, jedná se o pátou báseň v pořadí. Kytice má také promyšlenou kompozici, vždy dvě zrcadlově protilehlé části spolu korespondují. (Slanař, 2008, s. 95) První Kytice dává naději lidem milujících svou vlast a víru v lepší budoucnost stejně jako poslední Věštkyň, podobnost najdeme u Polednice a Vodníka, Zlatý kolovrat zase souvisí s legendou s křesťanskými motivy, se Záhořovým ložem.

Čtvrtý úkol se zaměřuje na veršovou výstavbu textu. V ukázce nalezneme 4 sloky (strofy), které se skládají vždy z 5 veršů. První verš se rýmuje s druhým (hráš – zdáš), třetí se čtvrtým (do třetice – ještě více). Pátý verš se s žádným předchozím veršem nerýmuje. Rýmové schéma lze zapsat jako aabbc. Podle schématu rozlišujeme rým střídavý (abab), rým sdružený (aabb), obkročný (abba) a přerývaný (abcb). Výňatek se tedy nejvíce přibližuje rýmu sdruženému.

Další úkol se zabývá postavami textu a jejich charakteristikami. Žák má konkrétně určit kladnou a zápornou postavu. V ukázce se objevuje Dora, její sestra a král. Doru můžeme charakterizovat jako krásnou, milou, hodnou, poslušnou a pracovitou dívku. Její opak, zápornou postavu, představuje její sestra, zlá, chamtivá a závistivá podvodnice a vražedkyně.

Poslední dva úkoly z analýzy uměleckého textu se zaměřují na jazykové prostředky. Báseň Zlatý kolovrat se jmenuje podle zařízení, které umožňuje vytvářet nitě nebo přízi z textilních surovin, ze lnu a ovčí vlny ([Wikipedie, 2015](#)). Když žil K. J. Erben, šlo o věc běžně dostupnou. Dnes je tomu jinak. Kolovraty a kolovrátky můžeme vidět pouze v muzeu, skanzenu, na starších fotografiích či v ilustracích knih. Frazém JSI JAKO KOLOVRÁTEK se ale zachoval do současnosti. Proto mne zajímá, zda ho žáci dokáží vysvětlit. Znamená, že někdo stále dokola opakuje totéž.

V ukázce jsou zastoupena všechna interpunkční znaménka. Objevuje se zde čárka, tečka, vykřičník, otazník, středník, pomlčka i dvojtečka. Díky interpunkci je každý text přehlednější a my se v něm lépe orientujeme. Pro poezii je důležitá grafická, ale i zvuková stránka. Interpunkce nám také ukazuje, jak pracovat s hlasem a jeho melodikou, dokonce i s tempem řeči. Za každou větou píšeme interpunkční znaménko a podle něj měníme intonaci. Za větou oznamovací píšeme tečku, za větou tázací otazník a vykřičník připojujeme za věty rozkazovací, přací a zvolací. Čárka, středník a pomlčka oddělují jednotlivé věty v souvětích, pokud mezi nimi není slučovací poměr. Objevují se i ve větách jednoduchých, kde oddělují citoslovce, oslovení, přístavek a několikanásobný větný člen. Například první věta z výňatku uměleckého textu (Hó, strašlivě mi, paní, hráš!) je věta jednoduchá, přesto v ní nalezneme hned čtyři interpunkční znaménka – tři čárky a vykřičník. Vykřičník nás upozorňuje, že jde o zvolání a naše intonace by měla odpovídat rozčilení a zděšení. První čárka souvisí s pravidlem o psaní citoslovcí a další dvě s pravidlem, jak použít ve větě oslovení.

Zasadit dílo K. J. Erbena do kontextu české literatury předpokládá znalosti o jeho životě, tvorbě a jeho současnicích. K. J. Erben byl český básník, historik, překladatel a sběratel lidové slovesnosti. Sbíral pohádky, písničky, říkadla a lidová slovesnost se stala velkou inspirací pro jeho tvorbu. Žil v 19. století, době národního obrození. Osobně se znal a přátelil s F. Palackým i K. H. Máchou. Jeho nejvýznamnějším dílem je Kytice, na které pracoval od 30. let, ale poprvé ji vydal až v roce 1853 pod názvem Kytice z pověstí národních. Původně obsahovala sbírka 12 básní, později přibyla ještě Lilie. V knize najdeme romantické prvky, motivy vášně, zločinu a vykoupení, osudovosti, tajemné síly přírody. (Polášková, 2009, s. 68)) Hlavními hrdiny jsou převážně ženy. Kytice inspirovala mnoho umělců, malíře, hudebníky, režiséry, literáty. K nejznámějším patří stále uváděná a oblíbená inscenace divadla Semafor a film F. A. Brabce.

V úkolech k analýze neuměleckého textu mě zajímá určení tématu a funkčního stylu. Tématem textu je odpověď na reklamaci, přesněji reklamace uznaná pouze částečně. Ukázka je příkladem funkčního stylu administrativního, protože slouží k informativní a věcné komunikaci při úředním, v tomto případě obchodním styku. Projev je věcně výstižný, srozumitelný, stručný, připravený a promyšlený.

Dva poslední úkoly vztahují k písemné a elektronické komunikaci. Zajímají mě pojmy adresát, dodavatel a odběratel. Adresátem je fyzická nebo právnická osoba, příjemce dopisu. Dodavatelem je fyzická nebo právnická osoba, která dodává zboží a služby. Odběratel naopak zboží objednává, odebírá a platí. Zde je tedy autorem dopisu dodavatel a adresátem logicky odběratel.

Žák má ještě doplnit chybějící náležitosti obchodního dopisu. Nejčastěji se obchodní dopis píše do předtisku, přednost se dává předtisku s tzv. svislými odvolacími údaji. Odvolací údaje v textu úplně chybí, v tomto případě je nutné vyplňovat už od prvního údaje, Váš dopis zn. Naproti odvolacím údajům by se mělo nacházet adresové pole, ani to v ukázce nenajdeme (viz příloha). Vyplňování odvolacích údajů a vytvoření adresátovy adresy vychází z ČSN 01 6910. Odpověď na reklamaci patří do skupiny obchodních dopisů při porušování obchodních smluv, které se píše a posílají doporučeně. K dalším povinným údajům, formálním náležitostem, patří předmět (název) dopisu, jméno a funkce odesilatele.

5 ZÁVĚR

Ve své závěrečné práci jsem shrnula dostupné informace o problematice mezipředmětových vztahů a konfrontovala je se svými pedagogickými zkušenostmi. Potvrdila jsem tak důležitost využívání mezipředmětových vztahů a vazeb v oblasti vzdělávání, v celoživotním procesu, který probíhá nejen ve škole.

Správné pochopení poznatků o mezipředmětových vztazích a vazbách může pozitivně ovlivnit myšlení a postoj pedagogických pracovníků a působit příznivě na klima celé školy. Ideální by bylo nevyužívat tyto znalosti pouze k perfektně propracovaným pedagogickým dokumentům (ŠVP), ale nebát se a mít možnost využít jich také v praxi. Nejen ve výuce, ale i u maturity, konkrétně při profilové části (u praktické maturitní zkoušky) a při ústní formě společné maturitní zkoušky.

Přínosem práce je nový pohled na vytváření pracovních listů, přestože splňují požadavky Centra pro získávání výsledků vzdělávání. Češtináři nemusejí být jediní, kdo se podílí na vytváření pracovních listů k ústní části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury. Spolupráce s ostatními pedagogy může být inspirativní nejen pro ně, ale i pro další vyučující, dokonce i pro žáky. Všichni bychom měli umět propojovat získané znalosti, dovednosti a návyky a využít jich nejen mezi jednotlivými předměty ve škole, ale i ve své profesi a osobním životě.

Zajímavé informace v závěrečné práci najdou jak učitelé českého jazyka a literatury, tak vyučující písemné a elektronické komunikace. Vytvořené pracovní listy v praktické části mohou pedagogové použít buď přímo pro maturitní zkoušku, nebo pro přípravu svých studentů. Práci jistě ocení začínající učitelé písemné a elektronické komunikace a českého jazyka a literatury a vyučující, kteří ještě žádný pracovní list nevytvořili.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ADÁMKOVÁ, P. aj. Maturita 2016-2017 z českého jazyka a literatury. Brno: Didaktis, 2016. ISBN 978-80-7358-245-6.
- ČSN 01 6910. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví Praha, 2014.
- DOROVSKÁ, I. aj. Maturita ČJ základní úroveň. Brno: Didaktis, 2011. ISBN 978-80-7358-160-2.
- DRÁBOVÁ, R. a VALEŠOVÁ, I. Chyby u státní zkoušky. Praha: NÚOV, 2006.
- DRÁBOVÁ, R. aj. Písemná a elektronická komunikace. Praha: Fragment, 2014. ISBN 978-80-253-1802-7.
- DVOŘÁK, J. aj. Odmaturuj ze společenských věd. Brno: Didaktis, 2008. ISBN 978-80-7358-122-0.
- ERBEN, K. J. Kytice. Pardubice: FILIP TREND PUBLISHING, 2001. ISBN 80-86282-08-2.
- GULLACH, E. Tvorba pracovních listov v rámci metody CLIL. Bratislava 2014. [online]. Dostupné z www.mpc-edu.sk/library/files/gullach_clil.pdf.
- HUDECOVÁ, D. Mezipředmětové vztahy – malé zamyšlení nad terminologií. 2004. [online]. NHmezipredmetovevztahyterminologie(2).pdf.
- Katalog požadavků zkoušek společné části maturitní zkoušky platný od školního roku 2015/2016 - ČJL. 2014. [online]. Dostupné z www.novamaturita.cz.
- KOCOURKOVÁ, A. a HOCHOVÁ, I. Písemná a elektronická komunikace pro střední školy, úřady a veřejnost. Praha: Eduko, 2016. ISBN 978-80-88057-22-2.
- Kolovrat. [online] 2015, 15. listopadu 2015 [cit. 15. února 2017]. Dostupné z <https://cs.wikipedia.org/wiki/kolovrat>.
- Maturitní zpravodaj. 2016, č. 39. [online]. Dostupné z www.novamaturita.cz.
- MOLIÈRE. Lakomec. [online]. Dostupné z www.mvk.cz/archiv/eknihy/10416.pdf.
- POLÁŠKOVÁ, T. aj. Literatura pro 2. ročník středních škol. Brno: Didaktis, 2009. ISBN 978-80-7358-129-9.
- PRŮCHA, J. aj. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.
- RAKOUŠOVÁ, A. Integrace obsahu vyučování v primární škole. Praha: Grada Publishing, 2011, ISBN 978-80-247-6183-1 (elektronická verze ve formátu PDF).
- RVP pro vzdělávací program pro obor vzdělávání 63-41-M/02. Ekonomika a podnikání. 2007. [online]. Dostupné z www.nuov.cz/t/rvp-os.
- SLANAŘ, O. aj. Obsahy a rozborů děl. Třebíč: Petra Velanová, 2008. ISBN 80-902571-7-8.

SOCHROVÁ, M. Český jazyk v kostce pro SŠ. Praha: Fragment, 2007. ISBN 978-80-253-0189-0.

Školský zákon č. 561/2004 Sb. s účinností od 1. ledna 2017 [online]. Dostupný z www.novamaturita.cz.

ŠVP Obchodní akademie Holešovice Praha. 2015. FOXIT PHANTOM PDF EXPRESS [cit. 14. 2 2017].

Vyhláška č. 177/2009 Sb. o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou. Úplné znění účinné od 1. října. 2016 s vyznačenými změnami podle vyhlášky č. 197/2016 Sb. a 311/2016 Sb. [online]. Dostupná z www.novamaturita.cz.

7 PŘÍLOHY

- A Obecná struktura ústní zkoušky
- B Výňatky z Lakomce
- C Struktura ústní zkoušky k Lakomci
- D Výňatky z Kytice
- E Struktura ústní zkoušky ke Kytici
- F Předtisk se svislými odvolacími údaji

Přílohy

A Obecná struktura ústní zkoušky

1. Charakteristika uměleckého textu

Analýza uměleckého textu

I. část

- Zasad'te výňatek do kontextu díla.
- Analyzujte situaci zachycenou ve výňatku.
- Určete čas a prostor díla.
- Zařad'te dílo k literárnímu druhu a žánru; tvrzení zdůvodněte.
- Charakterizujte kompozici díla.

II. část

- Charakterizujte vypravěče a způsob vyprávění (u lyriky lyrický subjekt).
- Charakterizujte hlavní postavy a vztahy mezi nimi.
- Charakterizujte typy promluv v uměleckém textu (u poezie veršovou výstavbu).

III. část

- Charakterizujte jazykové prostředky a jejich funkci ve výňatku.
- Najděte obrazná pojmenování a figury.

Literárněhistorický kontext

- Zasad'te dílo do literárněhistorického kontextu.

2. Charakteristika neuměleckého textu

Analýza neuměleckého textu

I. část

- Vystihněte téma textu.
- Objasněte souvislost mezi uměleckým a neuměleckým textem.
- Uved'te pravděpodobného adresáta a účel textu.

II. část

- Určete funkční styl, stylistický útvar a dominantní slohový postup; tvrzení zdůvodněte.
- Charakterizujte jazykové prostředky a jejich funkci ve výňatku.

B Výňatky k Lakomci

MOLIÈRE LAKOMEK

Výňatek z uměleckého textu

KLEANTES

Dostane se mi tedy těch patnácti tisíc franků, mnou požadovaných?

LA FLECHE

Ano, ale pod několika malými podmínkami, které, chcete-li, aby k půjčce došlo, musíte předem přijmout.

KLEANTES

Představil tě člověku, který mi má ty peníze půjčit, a mluvil jsi s ním?

LA FLECHE

Ach, to namoutě nejde jenom tak. Ten pán se hledí skrývat více než vy, a celá ta záhada je větší, než si myslíte. Nechce vůbec prozradit své jméno a má se s vámi dnes dohodnout v jakémsi najatém pokoji, aby byl zpraven o vašich hmotných poměrech a o vaší rodině přímo z vašich úst. Ale já nepochybuju, že už pouhé jméno vašeho pana otce tu věc usnadní.

KLEANTES

Zejména však to, že o podíl po naší nebožce matce mě nemůže nikdo připravit.

LA FLECHE

Tady je několik článků, které našemu prostředníku sám nadiktoval, aby vám před zahájením jednání dal do nich nahlédnout. (Čte) „Předpokládaje, že se půjčovateli dostane jistých záruk, že dlužitel je plnoletý a z rodiny, jejíž majetek je rozsáhlý, spolehlivý, zajištěný, čistý a nezatížený, že se před notářem, nejpočetnějším to mužem na světě, vybraným za tím cílem věřitelem, jemuž nesmírně záleží na tom, aby listina byla náležitě vyhotovena, sepíše řádný a přesný dlužní úpis.“

Výňatek z neuměleckého textu

Já, Kleofáš Lakomý, bytem Pařížská 25, 111 01 Praha 1, číslo OP 1098721056, potvrzuji, že jsem si dnes půjčil od Barnabáše Lakomého, bytem Pařížská 25, 111 01 Praha 1, číslo OP 2274582351, částku ve výši 15.000 Kč, slovy Patnáctitisíc korun českých.

Zavazuji se, že dluh budu splácet věřiteli nebo jeho právním nástupcům vždy k 15. dni v měsíci ve výši 1.000 Kč, slovy Jedentisíc korun českých. První splátku uhradím 15. března 2017 a poslední 15. května 2018. Půjčka je bezúročná.

C Struktura ústní zkoušky k Lakomci

STRUKTURA ÚSTNÍ ZKOUŠKY

I. Analýza uměleckého textu

1. Zařad'te dílo k literárnímu druhu a žánru.
2. Analyzujte situaci zachycenou ve výňatku.
3. Zasad'te výňatek do kontextu díla.
4. Charakterizujte postavy vystupující v ukázce.
5. Na základě četby celé knihy vyjmenujte další postavy a stručně je charakterizujte.
6. Najděte v textu archaismy a pokuste se je převést do současného jazyka.

II. Literárněhistorický kontext

1. Zařad'te autora a jeho dílo k příslušnému literárnímu směru, uveďte základní znaky směru a další autory.
2. Kde čerpal autor inspiraci pro svá díla?

III. Analýza neuměleckého textu

1. Uveďte téma textu.
2. Najděte souvislost mezi výňatky.
3. Přiřad'te k ukázce příslušný funkční styl a slohový postup.
4. Charakterizujte slovní zásobu textu.
5. Mohla by být tato jednoduchá právní písemnost platná? Odpověď zdůvodněte.

D Výňatky ke Kytici

KAREL JAROMÍR ERBEN KYTICE

Výňatek z uměleckého textu

„Hó, strašlivě mi, paní, hráš!
Nejsi tak, jak se býti zdáš!
Zahraj mi, paní, do třetice,
abych uslyšel ještě více;
před, má paní, před.“

Od lesa k hradu polí lán,
hoj jede, jede s paní pán;
na vraném bujném jedou koni,
vesele podkovičky zvoní,
na královský hrad.

„Vrrr – zlou to předeš nit!
Přišla jsi krále ošidit,
sestra tvá v lese, v duté skále,
ukradla jsi jí chotě, krále –
vrrr – zlá to nit!“

Jak ta slova král uslyšel,
skočil na vrance, k lesu jel;
Hledal a volal v širé lesy:
„Kdes, má Dorničko, kde jsi, kde jsi,
kdes, má rozmilá?“

Výňatek z neuměleckého textu

Vážený pane Králi,

Vaši poslední dodávku nití uznáváme pouze částečně. Nitě zlaté barvy přidali omylem do dodávky naší brigádníci. Omlouváme se za toto pochybení. Upravenou fakturu Vám pošleme e-mailem.

Reklamací stříbrných nití však uznat nemůžeme, protože jste si je objednali. Vaši pracovníci pravděpodobně napsali jiné číslo barvy.

Věříme, že další spolupráce bude probíhat k oboustranné spokojenosti.

S pozdravem

E Struktura ústní zkoušky ke Kytici

STRUKTURA ÚSTNÍ ZKOUŠKY

I. Analýza uměleckého textu

1. Zařaďte dílo k literárnímu druhu a uveďte, jaký literární žánr se v knize objevuje nejčastěji.
2. Analyzujte situaci zachycenou ve výňatku.
3. Zasaďte výňatek do kontextu díla.
4. Charakterizujte veršovou výstavbu textu.
5. Vyjmenujte kladnou a zápornou postavu z ukázky, své tvrzení zdůvodněte.
6. Vysvětlete frazém (ustálené slovní spojení) JSI JAKO KOLOVRÁTEK.
7. Najděte v textu různé typy interpunkčních znamének a pohovořte o jejich funkci.

II. Literárně historický kontext

1. Zasaďte Erbenovo dílo do kontextu české literatury.
2. Kytice inspirovala mnoho umělců. Vybavíte si některé?

III. Analýza neuměleckého textu

1. Uveďte téma textu.
2. Určete funkční styl textu.
3. Je adresátem dopisu dodavatel, nebo odběratel?
4. Doplňte chybějící náležitosti dopisu.

F Předtisk se svislými odvolacími údaji

Chybějící údaj

VÁŠ DOPIS ZN.: Chybějící údaj
ZE DNE: Chybějící údaj
NAŠE ZN.: Chybějící údaj

Chybějící údaj
Chybějící údaj
Chybějící údaj
Chybějící údaj

VYŘIZUJE: Chybějící údaj
TEL.: Chybějící údaj
FAX: Chybějící údaj
E-MAIL: Chybějící údaj

DATUM: Chybějící údaj

Chybějící údaj

Vážený pane Králi,

Vaši poslední dodávku nití uznáváme pouze částečně. Nitě zlaté barvy přidali omylem do dodávky naši brigádníci. Omlouváme se za toto pochybení. Upravenou fakturu Vám pošleme e-mailem.

Reklamací stříbrných nití však uznat nemůžeme, protože jste si je objednali. Vaši pracovníci pravděpodobně napsali jiné číslo barvy.

Věříme, že další spolupráce bude probíhat k oboustranné spokojenosti.

S pozdravem

Chybějící údaj
Chybějící údaj